

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง ภัยพิบัติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ท่องไปในเอเชีย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง โปสเตอร์ของประชาชนไทย – ทางรอดจากภัยข้าม
พรมแดน

๑. ภัยแล้ง (Drought)

สาเหตุ

- ความแปรปรวนของภูมิอากาศ เช่น เอลนีโญ
- การตัดไม้ทำลายป่า ส่งผลให้ปริมาณไอน้ำในอากาศลดลง
- การใช้น้ำเกินความจำเป็น เช่น การเกษตรที่ใช้น้ำมากโดยไม่มีระบบจัดการ

ผลกระทบ

- เกษตรกรรมเสียหาย พืชผลแห้งตาย
- แหล่งน้ำแห้ง ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต
- เกิดความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรน้ำ

วิธีป้องกัน/แก้ไข

- จัดระบบการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำหรือฝาย
- ส่งเสริมการปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย

๒. น้ำท่วม (Flood)

สาเหตุ

- ฝนตกหนักจากมรสุมหรือพายุ
- การระบายน้ำในเมืองไม่ดี ระบบระบายอุดตัน
- การบุกรุกพื้นที่รับน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ผลกระทบ

- ความเสียหายต่อบ้านเรือน ถนน สะพาน
- เสียงโรคระบาด เช่น น้ำกัดเท้า อหิวาตกโรค
- กระทบต่อการเดินทางและเศรษฐกิจในวงกว้าง

วิธีป้องกัน/แก้ไข

- สร้างระบบระบายน้ำและเขื่อนกั้นน้ำ
- ปลูกป่าต้นน้ำเพื่อชะลอการไหลของน้ำ
- ออกแบบเมืองให้มีพื้นที่รองรับน้ำ เช่น พื้นที่สีเขียวหรือบ่อพักน้ำ

๓. พายุไต้ฝุ่น (Typhoon)

สาเหตุ

- การอุ่นขึ้นของผิวน้ำทะเล ส่งผลให้พายุทวีความรุนแรง

- ลมมรสุมที่พัดผ่านภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลกระทบ

- บ้านเรือนและโครงสร้างพื้นฐานพังเสียหาย
- เกิดน้ำท่วมฉับพลัน คลื่นซัดฝั่ง
- สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก

วิธีป้องกัน/แก้ไข:

- ฝึกระวังพายุอย่างใกล้ชิด พร้อมระบบแจ้งเตือนภัย
- สร้างบ้านเรือนให้แข็งแรง ทนแรงลม
- เตรียมแผนอพยพล่วงหน้าในพื้นที่เสี่ยง

๔. แผ่นดินไหว (Earthquake)

สาเหตุ

- การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก (โดยเฉพาะในแนวรอยเลื่อน)
- เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อยู่ในเขต “วงแหวนแห่งไฟ” ที่มีการเคลื่อนไหวสูง

ผลกระทบ

- อาคารบ้านเรือนถล่ม มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก
- อาจทำให้เกิดสึนามิ
- เศรษฐกิจเสียหายรุนแรง

วิธีป้องกัน/แก้ไข:

- สร้างอาคารให้ทนแรงสั่นสะเทือน
- ติดตั้งระบบเตือนภัย
- ฝึกอบรมประชาชนให้รู้วิธีปฏิบัติเมื่อเกิดแผ่นดินไหว

๕. สึนามิ (Tsunami)

สาเหตุ

- เกิดจากแผ่นดินไหวใต้ทะเล ภูเขาไฟระเบิด หรือแผ่นดินถล่มใต้ทะเล
- เคลื่อนย้ายมวลน้ำมหาศาลเข้าสู่ฝั่งด้วยความเร็วสูง

ผลกระทบ

- พังทลาย ชุมชนชายฝั่งถูกทำลาย
- เสียชีวิตจำนวนมากภายในเวลาสั้น
- การประมงและท่องเที่ยวชายฝั่งหยุดชะงัก

วิธีป้องกัน/แก้ไข:

- ติดตั้งระบบเตือนภัยสึนามิ
- สร้างเขตกันชนทางธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน
- กำหนดเขตปลอดภัยและฝึกซ้อมอพยพ

๖. ดินถล่ม (Landslide)

สาเหตุ

- ฝนตกหนักติดต่อกัน
- การตัดต้นไม้บนภูเขา ทำให้ไม่มีรากยึดดิน
- การสร้างถนนหรือบ้านเรือนบนภูเขาโดยไม่เสริมความมั่นคง

ผลกระทบ

- ทับบ้านเรือน ผู้คนเสียชีวิต
- ทางคมนาคมถูกตัดขาด
- เกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน

วิธีป้องกัน/แก้ไข

- ห้ามบุกรุกพื้นที่ลาดชัน
- ปลุกพืชคลุมดิน และป่าไม้เพื่อยึดหน้าดิน
- สร้างกำแพงกันดินถล่มในพื้นที่เสี่ยง

๗. ไฟป่า (Forest Fire)

สาเหตุ

- ความแห้งแล้งและอุณหภูมิสูง
- การเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่เกษตร
- อุบัติเหตุหรือการกระทำโดยเจตนา

ผลกระทบ

- สูญเสียสัตว์ป่าและพื้นที่สีเขียว
- คาร์บอนไฟส่งผลต่อสุขภาพ (ฝุ่น PM ๒.๕)
- การท่องเที่ยวลดลง กระทบเศรษฐกิจท้องถิ่น

วิธีป้องกัน/แก้ไข:

- ห้ามเผาป่าโดยเด็ดขาด
- จัดทำแนวกันไฟในป่า
- ติดตามตรวจสอบจุดความร้อน (hotspot) จากดาวเทียม

๘. มลพิษทางอากาศ (Air Pollution)

สาเหตุ

- คาร์บอนจากยานพาหนะและโรงงาน
- การเผาชีวมวลในภาคเกษตร (เช่น การเผาตอซัง)
- สารมลพิษจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕)

ผลกระทบ

- โรคระบบทางเดินหายใจ
- ลดทัศนวิสัยในการเดินทาง
- กระทบสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตโดยรวม

วิธีป้องกัน/แก้ไข

- ควบคุมการปล่อยมลพิษจากรถยนต์และโรงงาน

- ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด
- เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง

๙. ขยะพลาสติกในทะเล (Marine Plastic Pollution)

สาเหตุ

- การทิ้งขยะลงแม่น้ำ ทะเล โดยไม่คัดแยก
- ขาดระบบจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ
- การใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง

ผลกระทบ

- สัตว์ทะเลกินพลาสติกแล้วตาย
- ระบบนิเวศทางทะเลเสียหาย
- อาหารทะเลปนเปื้อน ส่งผลต่อสุขภาพมนุษย์

วิธีป้องกัน/แก้ไข

- ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว
- สร้างระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ
- รณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม